

за стамбено-комуналне послове Града Требиња, АД "Комунално" Требиње и ЈП "Водовод" Требиње. Након тога је, према предоченим доказима, Одјељење за просторно уређење, 9. фебруара 2018. године, одржало стручну расправу о Преднајрту плана, о чему је сачињен записник број: 07-36-319/17. У даљем току поступка Скупштина града Требиња, на сједници одржаној 15. фебруара 2018. године, с позивом на члан 47. Закона о уређењу простора и грађењу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/13, 106/15 и 3/16) и чл. 17. и 36. Статута Града Требиња ("Службени гласник града Требиња", бр. 2/13, 5/14, 6/15, 3/16 и 6/17) донијела је Одлуку о утврђивању Нацрта измјене и допуне Плана парцелације "Тодорићи 3" ("Службени гласник града Требиња", број 2/18). Након тога, носилац припреме је Обавјештењем број: 07-36-319/17, од 16. фебруара 2018. године, које је достављено Радио Требиње и Служби за односе са јавношћу Града Требиња информисало грађане града Требиња да од 26. фебруара 2018. године до 27. марта 2018. године могу извршити увид у Нацрт измјене и допуне Плана парцелације "Тодорићи 3". Уз то, носилац припреме је актом број: 07-36-319/17, од 9. марта 2018. године, позвао ЈП "Водовод" Требиње, ЗП "Електро-Херцеговина" Требиње, "Мтел" а.д. Бања Лука, ИЈ Требиње, АД "Комунално" Требиње, Одјељење за стамбено-комуналне послове Града Требиња, Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске, Министарство унутрашњих послова Републике Српске - Одјељење за експлозивне материје и послове заштите од пожара Бања Лука да дају своја мишљења на планска рјешења утврђена у Нацрту плана. Јавна расправа о Нацрту плана одржана је 26. марта 2018. године, а Обавјештењем о датуму одржавања јавне расправе, број: 07-36-319/17, од 23. марта 2018. године, које је достављено Радио Требиње и дневном листу "Глас Српске", уз напомену да се овај оглас објави 26. и 29. марта 2018. године, информисани су грађани града Требиња о одржавању ове јавне расправе. Наведено обавјештење о одржавању јавне расправе достављено је Републичком заводу за заштиту културно-историјског и природног наслеђа Републике Српске, "Контуре" д.о.о. Требиње, ЈП "Водовод" Требиње, Одјељењу за привреду Града Требиња, Одјељењу за стамбено-комуналне послове Града Требиња, ЗП "Електро-Херцеговина" Требиње, "Мтел" а.д. Бања Лука, ИЈ Требиње, и АД "Комунално" Требиње. Своја мишљења су доставили "Мтел" а.д. Бања Лука, ИЈ Требиње (2. априла 2018. године), "Водовод" а.д. Требиње (4. априла 2018. године), Одјељење за експлозивне материје и послове заштите од пожара Министарства унутрашњих послова Републике Српске (5. априла 2018. године) и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске (3. маја 2018. године). Након одржане јавне расправе, Скупштина града Требиња, на сједници одржаној 2. априла 2018. године, донијела је оспорену Одлуку о измјени и допуни Плана парцелације "Тодорићи 3".

На основу утврђеног чињеничног стања, а имајући у виду цитирани одредбе Закона о уређењу простора и грађењу, као и одредбу члана 42. став 1. Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), према којој у поступку за оцењивање уставности и законитости општег акта Суд није ограничен захтјевом даваоца иницијативе, Суд је утврдио да доносилац акта у поступку доношења оспорене одлуке није поступио сагласно одредбама Закона о уређењу простора и грађењу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/13, 106/15 и 3/16), који је послужио као правни основ за доношење оспорене одлуке. Наиме, овим законом прописани поступак припреме и доношења докумената просторног уређења, дакле, и Плана парцелације, строго је формалан поступак који подразумијева, између остalog, учешће законом предвиђених субјеката у свим фазама поступка, при чему је орган који је носилац припреме Плана обавезан да поступа стриктно у складу са законом прописаном процедуром. У конкретном случају, носилац припреме је морао да предложи, а Скупштина града Требиња да у законом прописаном року, након ступања на снагу Одлуке о приступању измјени и допуни Плана парцелације "Тодорићи 3" ("Службени гласник града Требиња", број 15/17),

именује савјет Плана који прати израду документа просторног уређења те, између остalog, заузима и став о усаглашености документа са документима просторног уређења који представљају основу за његову израду.

Имајући у виду да овакав пропуст доносиоца акта чини оспорену одлуку несагласном са чланом 43. Закона, Суд је утврдио да Одлука о измјени и допуни Плана парцелације "Тодорићи 3" ("Службени гласник града Требиња", број 3/18) није у сагласности са Законом о уређењу простора и грађењу ("Службени гласник Републике Српске", бр. 40/13, 106/15, 3/16 и 84/19), а чињеница да оспорена одлука није у сагласности са законом чини је неуставном са становишта члана 108. став 2. Устава, према којем прописи и други општи акти морају бити у сагласности са законом.

У погледу навода из иницијативе који се односе на неусклађеност оспореног плана са графичким дијелом Урбанистичког плана "Требиње 2015" Суд је оцијенио да није надлежан да цијени усклађеност садржаја рјешења усвојених у различитим врстама планских аката, већ је стручна оцјена тих рјешења у надлежности других органа одређених Законом, а врши се у поступку доношења тих планова.

Цијенећи да је у току претходног поступка правно стање потпуно утврђено и да прикупљени подаци пружају поуздан основ за одлучивање, Суд је, на основу члана 40. став 5. Закона о Уставном суду Републике Српске, у овом предмету одлучио без доношења рјешења о покретању поступка.

На основу изложеног, Суд је одлучио као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: предсједник Суда мр Џерард Селман и судије: Војин Бојанић, Светлана Брковић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Радомир В. Лукић, проф. др Иванка Марковић, проф. др Марко Рајчевић и академик проф. др Снежана Савић.

Број: У-29/22
26. априла 2023. године
Бања Лука

Предсједник
Уставног суда,
Мр Џерард Селман, с.р.

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске и члана 42. став 1. и члана 60. став 1. т. а) и б) Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 26. априла 2023. године, донио је

ОДЛУКУ

Утврђује се да Одлука о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 83/20) и Одлука о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 60/21) нису у сагласности са Уставом Републике Српске, Законом о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08) и Законом о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16, 66/18 и 119/21).

Утврђује се да Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 67/16, 104/17, 47/19, 83/20 и 60/21 и 62/22) није у сагласности са Уставом Републике Српске и Законом о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16, 66/18 и 119/21).

Образложење

Синдикат локалне самоуправе, управе и јавних служби Републике Српске поднио је Уставном суду Републике Српске приједлог за оцењивање уставности и законитости Споразума о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 62/22), који су закључили Министарство управе и локалне самоуправе и Синдикат управе Републике Српске. У приједлогу се наводи да оспорени споразум није у сагласности са чланом 108. став 2. Устава Републике Српске, чланом

18. став 2. Закона о платама запослених у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 97/16), чланом 242. ст. 1, 2. и 3. и чланом 252. ст. 1. и 2. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16, 66/18 и 119/21) и чланом 35. Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 67/16).

У образложењу приједлога се истиче да је Посебни колективни уговор за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 67/16) ступио на снагу 19. августа 2016. године, те да је закључен на период од три године, а да су Синдикат управе Републике Српске и министар управе и локалне самоуправе у Влади Републике Српске 6. јуна 2019. године, сагласно члану 252. став 2. Закона о раду, закључили споразум о продужењу важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 47/19), којим је важење овог колективног уговора продужено до 19. августа 2020. године.

Даље се наводи да је Влада Републике Српске 17. августа 2020. године незаконито донијела Одлуку о примјени одредба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 83/20), којим је примјена овог општег акта продужена до 30. јуна 2021. године, те 24. јуна 2021. године Одлуку о примјени одредба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 60/21), којом је примјена истог продужена до 30. јуна 2022. године. Истиче се да је наведене одлуке Владе донијела једнострano, без учешћа репрезентативних синдиката, што је у супротности са чланом 240. став 3. и чланом 252. Закона о раду, чланом 18. став 2. Закона о платама запослених у органима управе Републике Српске и чланом 35. Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске, те чланом 108. став 2. Устава. Предлагач наводи да, према одредби члана 252. Закона о раду, само учесници у закључивању колективног уговора, односно искључиво стране потписнице, могу у одређеном року сагласно продужити његово важење, тако да Влада нема овлашћење да својим актом, без споразума са репрезентативним синдикатима, једнострano продужава примјену овог акта. С обзиром на то да не постоји правни континуитет у важењу Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске, није се могло приступити закључивању оспореног споразума.

Предлагач не спори да је Министарство управе и локалне самоуправе упутило позив репрезентативним синдикатима да формирају одбор за преговоре ради учешћа у преговорима и закључивању новог колективног уговора, те истиче да је, сагласно члану 242. Закона о раду, предлагач упутио приједлог Синдикату управе Републике Српске да се закључи писани споразум с циљем дефинисања битних питања која се тичу учествовања у преговорима и закључивања колективног уговора, што је, условљавајући потписивање споразума, тај синдикат, у суштини, одбио. Након изостанка формирања поменутог одбора, Министарство управе и локалне самоуправе је без знања предлагача приступило закључењу оспореног споразума са Синдикатом управе Републике Српске.

Осим наведеног, предлагач истиче да су стране потписнице Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске споразумом могле продужити важење истог, под условом да су то учиниле најкасније 60 дана пре истека његовог важења, што се у конкретном случају није десило, будући да се према Одлуци о примјени одредба посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 60/21) овај колективни уговор могао примјењивати до 1. маја 2022. године, док је оспорени споразум ступио на снагу тек 1. јула 2022. године. Имајући у виду изложеног, предлагач тражи да Суд утврди да је оспорени споразум у супротности са чланом 252. став 2. Закона о раду.

Министарство управе и локалне самоуправе је Суду доставило мишљење на наводе из приједлога којим оспорава исте, истичући да је оспорени споразум у сагласности са Законом о раду, Законом о платама запослених у органима управе Републике Српске, те чланом 108. став 2. Устава. У мишљењу се образлаже да се усљед постојања несагласности репрезентативних синдиката, тј. Синдиката локалне самоуправе, управе и јавних служби Републике Српске и Синдиката управе Републике Српске у погледу начина формирања одбора за преговоре нису постојали услови за преговарање о закључењу новог Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске. Због тога је Влада Републике Српске, са циљем заштите права запослених, у два наврата, 2020. и 2021. године, донијела Одлуку о примјени одредба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 83/20 и 60/21), којом је примјена овог колективног уговора продужена до 30. јуна 2021. године, односно до 30. јуна 2022. године. Како ни у наредном периоду није било могуће отпочети преговоре за закључивање новог посебног колективног уговора, јер није постојао јасан и усаглашен став оба репрезентативна синдиката у погледу формирања одбора за преговоре, Влада Републике Српске је закључком овластила министра управе и локалне самоуправе да са репрезентативним синдикатом, потписником основног текста Посебног колективног уговора за запослене у органима управе, у име предсједника Владе, потпише споразум о продужењу важења истог. На основу предметног закључка, ресорни министар је са Синдикатом управе потписао наведени споразум, а истим је продужен рок важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе до 30. јуна 2023. године.

У одговору на наводе из приједлога који је Суду доставио Синдикат управе Републике Српске начелно се тврди да потписивањем оспореног споразума нису повријеђене одредбе законских и подзаконских аката Републике Српске, те стога ни одредба члана 108. став 2. Устава. Додатно, и овим одговором се указује да није постојала могућност да репрезентативни синдикати формирају одбор за преговоре о закључењу новог Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске због чега је било нужно да се закључи оспорени споразум.

Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 67/16, 104/17, 47/19, 83/20, 60/21 и 62/22) закључили су 29. јуна 2022. године Министарство управе и локалне самоуправе, по овлашћењу Владе, и Синдикат управе Републике Српске, на основу члана 252. став 2. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16, 66/18 и 119/21) и члана 18. став 2. Закона о платама запослених у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 66/18, 105/19 и 119/21). Споразум је утврђено да се важење Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 67/16, 104/17, 47/19, 83/20 и 60/21) продужава до 30.6.2023. године (члан 1), те да овај споразум ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске" (члан 2).

Због цјеловитог сагледавања оспореног Споразума о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске, Суд је, на основу члана 42. став 1. Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), у овом предмету оцјењивање уставности и законитости проширио и на Одлуку о примјени одредба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 83/20), те Одлуку о примјени одредба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 60/21), које је донијела Влада Републике Српске. Суд сматра да је питање сагласности ових одлука са Уставом и законом од значаја за оцјењивање оспореног споразума, јер представља претходно питање од којег зависи одлучивање Суда о његовој уставности и законитости.

Одлуку о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 83/20) дојијела је Влада Републике Српске на основу члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/18). Овом одлуком је одређено да се одредбе Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 67/16, 104/17 и 47/19) примјењују до 30.6.2021. године (тачка I), те да ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске", а да ће се примјењивати од 19.8.2020. године (тачка II).

Одлуку о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 60/21) дојијела је Влада Републике Српске на основу члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/18). Овом одлуком је одређено да се одредбе Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 67/16, 104/17, 47/19 и 83/20) примјењују до 30. јуна 2022. године (тачка I), те да ова одлука ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске", а да ће се примјењивати од 1. јула 2021. године (тачка II).

Приликом оцењивања уставности и законитости ових одлука Суд је имао у виду да је чланом 90. тачка 3. Устава утврђено да Влада доноси уредбе, одлуке и друга акта за извршавање закона. Надаље, Законом о Влади Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 118/08) прописано је да извршну власт у Републици Српској, у складу са Уставом, врши Влада Републике Српске (члан 1), да је у спровођењу извршне власти Влада надлежна да, поред осталог, доноси уредбе, одлуке, смјернице, инструкције, рјешења, закључке и друге опште и појединачне акте за извршавање закона (члан 15. тачка г), те да се одлуком прописују мјере Владе, оснивају јавне службе и друге организације, даје сагласност или потврђују општи акти органа или организација ако је таква сагласност предвиђена законом, обустављају од извршења акти министарства, органа јединице локалне самоуправе, предузета и других органа и организација који врше јавна овлашћења и уређују друга питања од значаја за обављање послова Владе (члан 43. став 3).

На основу члана 90. тачка 3. Устава и члана 43. став 3. Закона о Влади Републике Српске, Влада доноси одлуке и друге опште акте за извршавање закона, те одлуком прописује мјере Владе, оснива јавне службе и друге организације, даје сагласност или потврђује општи акти органа или организација ако је таква сагласност предвиђена законом. С тим у вези, Суд је утврдио да Одлука о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 83/20) и Одлука о примјени одредаба Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 60/21), а којима је продужавана примјена истог, нису у функцији извршавања било којег закона, а Влада, као извршни орган власти, није овлашћена да уређује примјену овог општег акта. Поред тога, према члану 252. Закона о раду, након истека периода на који је закључен колективни уговор, искључиво стране потписнице могу својим споразумом, односно сагласном изјавом воље регулисати питање продужења његовог важења, па тиме и примјене тог акта. Због тога је Влада, доносећи ову одлуку којом је једнострано одредила продужење примјене Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске, изашла из оквира својих уставних и законских овлашћења, чиме је дошло до повреде члана 90. тачка 3. Устава, као и начела уставности и законитости из члана 108. Устава. Поред овога, Суд указује на то да Устав Републике Српске познаје искључиво институт ступања на снагу, односно важења општих правних аката, тако да прописивање продужавања примјене одредаба Посебног колективног уговора не доводи до правног континуитета у важењу, односно правној снази овог колективног уговора.

Надаље, с обзиром на то да се у приједлогу превасходно поставља питање важења Споразума о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске, Суд је имао у виду и одредбу члана 252. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16, 66/18 и 119/21), којим је прописано: да се колективни уговори закључују на период од три године (став 1), те да по истеку рока из става 1. овог члана колективни уговори престају да важе ако се учесници колективног уговора другачије не договоре најкасније 60 дана прије истека важења колективног уговора (став 2).

Приликом оцењивања оспореног споразума Суд је узео у обзир да је чланом 18. став 2. Закона о платама запослених у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 66/18, 105/19, 119/21, 68/22 и 132/22) прописано да посебни колективни уговор закључује синдикат из члана 7. став 2. овог закона и надлежни министар, по овлашћењу Владе.

Суд констатује да је чланом 7. став 2. овог закона, а на који упућује одредба из члана 18. став 2. истог, утврђено да Влада Републике Српске у току израде буџета сваке године са представницима репрезентативног гранског синдиката води преговоре о цијени рада за наредну годину.

Поред овога, Суд је имао у виду да је Посебан колективни уговор за запослене у органима управе Републике Српске закључен 10. августа 2016. године између репрезентативног Синдиката управе и Министарства управе и локалне самоуправе, те да је ступио на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Српске" од 11. августа 2016. године. У члану 35. истог је утврђено да се овај уговор закључује на период од три године.

Суд је исто тако имао у виду да је Споразумом о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 67/16, 104/17 и 47/19), који је закључен 6. јуна 2019. године, продужено важење овог уговора до 19.8.2020. године.

На основу наведеног, а имајући у виду да је Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске закључен 29. јуна 2022. године, Суд је утврдио да је оспорени општи акт неуставан и незаконит, јер је закључен по истеку рока из члана 252. став 2. Закона о раду. Наиме, Посебни колективни уговор за запослене у органима управе закључен је 10. августа 2016. године на период од три године (према члану 35. овог уговора), а његово важење је, Споразумом о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 67/16, 104/17 и 47/19) од 6. јуна 2019. године продужено до 19. август 2020. године, након чега је престао да важи, јер његови потписници нису у складу са релевантним одредбама Закона о раду поново продужили његово важење.

Узимајући у обзир да је оспорени Споразум о продужењу рока важења Посебног колективног уговора за запослене у органима управе Републике Српске закључен супротно члану 252. став 2. Закона о раду, односно након престанка важења овог уговора, Суд је оцјенио да је прописивањем из оспореног општег акта нарушену и начело законитости из члана 108. Устава.

Имајући у виду да је на овај начин коначно одлучено о уставности и законитости оспореног споразума, Суд није посебно разматрао наводе предлагача којима се указује неусаглашеност овог општег акта са чланом 18. став 2. Закона о платама запослених у органима управе Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број 97/16), те чланом 242. ст. 1, 2. и 3. Закона о раду ("Службени гласник Републике Српске", бр. 1/16, 66/18 и 119/21).

Такође, Суд није разматрао наводе из приједлога који се односе на несаглашеност оспореног споразума са чланом 35. предметног посебног колективног уговора, јер према члану 115. Устава овај суд није надлежан да оцењује међусобну сагласност подзаконских општих аката.

На основу изложеног, Суд је одлучио као у изреци ове одлуке.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: предсједник Суда mr Церард Селман и судије: Војин Бојанић, Светлана Брковић, Амор Букић, Златко Куленовић, проф. др Радомир В. Лукић, проф. др Иванка Марковић, проф. др Марко Рајчевић и академик проф. др Снежана Савић.

Број: У-44/22

26. априла 2023. године

Бања Лука

Предсједник
Уставног суда,
Мр Церард Селман, с.р.

Уставни суд Републике Српске, на основу члана 115. Устава Републике Српске и члана 40. став 5. и члана 60. став 1. тачка а) Закона о Уставном суду Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр. 104/11 и 92/12), на сједници одржаној 26. априла 2023. године, донио је

ОДЛУКУ

Утврђује се да члан 95. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13, 103/15, 111/21, 15/22 и 132/22) није у сагласности са Уставом Републике Српске.

Образложење

Саша Савичић из Бање Луке дао је Уставном суду Републике Српске иницијативу за оцењивање уставности члана 95. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13 и 103/15). Давалац иницијативе сматра да је оспорена одредба Закона о пензијском и инвалидском осигурању несагласна с одредбама члана 5. став 1. алинеје 1, 3. и 4. члана 10, члана 48. став 1. и члана 61. став 1. Устава Републике Српске, члана 14. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода, члана 1. Протокола број 12. уз Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, члана 2. став 2. Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима, члана 26. Међународног пакта о грађанским и политичким правима и чл. 12. и 16. ревидиране Европске социјалне повеље. У иницијативи се цитирају оспорена, као и друге одредбе Закона о пензијском и инвалидском осигурању, Породичног закона ("Службени гласник Републике Српске", бр. 54/02, 41/08, 63/20 и 56/19 - Одлука Уставног суда Републике Српске), Закона о забрани дискриминације ("Службени гласник Босне и Херцеговине", бр. 105/17, 54/19 и 77/21), Устава Републике Српске, те наведених међународних конвенција и с тим у вези указује на судску практику Европског суда за људска права, Уставног суда Босне и Херцеговине и Уставног суда Србије, те ображаже на који начин се оспореним законским рјешењем, којим су прописани услови под којима преживјели брачни супружник може да оствари право на породичну пензију, и то у ситуацији склапања брака послије навршене 65. године живота корисника старосне или инвалидске пензије, повређује принцип забране дискриминације. Имајући у виду да се оспореним прописивањем дискримињише, прије свега, корисник старосне или инвалидске пензије, и то по основу личног својства - година живота, односно старости, или и преживјели брачни супружник коме се право на остваривање породичне пензије алтернативно условљава дужином трајања брака или постојањем заједничког дјетета, давалац иницијативе предлаже да Суд утврди да оспорени члан Закона о пензијском и инвалидском осигурању није у сагласности са Уставом и наведеним конвенцијама.

Народна скупштина Републике Српске није доставила одговор на наводе из иницијативе.

Оспореном одредбом члана 95. Закона о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник Републике Српске", бр. 134/11, 82/13, 103/15, 111/21, 15/22 и 132/22), која је систематизована у глави IV, под називом: "Права из пензијског и инвалидског осигурања", у одјељку 6. Заједничке одредбе, прописано је да се, уколико корисник старосне или инвалидске пензије закључи брак са навршених 65 година живота, право на породичну пензију обезбеђује брачном супружнику под условом да је брак трајао најмање двије године или да имају заједничко дјете.

Приликом разматрања навода даваоца иницијативе Суд је имао у виду да је Уставом Републике Српске утврђено: да се уставно уређење Републике темељи на гарантовању и заштити људских слобода и права у складу са међународним стандардима, социјалној правди и владавини права (члан 5. став 1. алинеје 1, 3. и 4), да су грађани Републике равноправни у слободама, правима и дужностима, једнаки су пред законом и уживају исту правну заштиту без обзира на расу, пол, језик, националну припадност, вјериоисповијест, социјално поријекло, рођење, образовање, имовно стање, политичко и друго увјерење, друштвени положај или друго лично својство (члан 10), да се права и слободе зајамчени овим уставом не могу одузети или ограничити (члан 48. став 1), да се слободе и права остварују, а дужности испуњавају непосредно на основу Устава, осим када је Уставом предвиђено да се услови за остваривање поједињих од њих утврђују законом, те да се законом може прописати начин остваривања поједињих права и слобода само када је то неопходно за њихово остваривање (члан 49. ст. 1. и 2), да Република уређује и обезбеђује, поред осталог, социјално осигурање и друге облике социјалне заштите (тачка 12. Амандмана XXXII на Устав Републике Српске, којим је замјењен члан 68. Устава), да Народна скупштина доноси законе, друге прописе и опште акте (члан 70. став 1. тачка 2) и да закони, статути, други прописи и општи акти морају бити у сагласности са Уставом (члан 108. став 1).

По оцјени Суда, поред наведених одредаба Устава, за оцјену уставности оспорене одредбе Закона о пензијском и инвалидском осигурању од значаја су и одредбе члана 14. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода којима је утврђено да се уживање права и слобода предвиђених у овој конвенцији обезбеђује без дискриминације по било ком основу, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјериоисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза с неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус, те члана 1. Протокола број 12. уз ову конвенцију према којима ће се свако право које закон предвиђа остварити без дискриминације по било ком основу, као нпр. полу, раси, боји коже, језику, вјериоисповијести, политичком и другом увјерењу, националном или друштвеним поријеклу, повезаности с националном мањином, имовини, рођењу или другом статусу (став 1) и да јавне власти неће ни према коме вршити дискриминацију по основима као што су они поменути у ставу 1 (став 2), као и члана 26. Међународног пакта о грађанским и политичким правима којима је предвиђено да су сва лица једнака пред законом и да имају право без икакве дискриминације на подједнаку заштиту закона, као и да у том смислу закон мора да забрањује сваку дискриминацију и да обезбиједи свим лицима подједнаку и успјешну заштиту закона, нарочито у погледу расе, боје, пола, језика, вјере, политичког или другог увјеђења, националног или социјалног поријекла, имовног стања, рођења или сваког другог стања (члан 26).

Уз то, Суд је имао у виду и Конвенцију о минималној норми социјалног обезбеђења, којом су у Дијелу X под називом: "Давања члановима породице за случај смрти хриноца породице" постављене основне одреднице у односу на елементе института породичне пензије. Ситуација на коју се односе одредбе овог дијела Конвенције дефинисана је у члану 60. Конвенције као осигурани случај који подразумијева губитак средстава за живот који настаје за удовицу или дјецу смрћу хриноца породице: када је у питању удовица, право на давање може бити условљено, према националном законодавству претпоставком да је неспособна да се сама издржава. Давање се опредјељује у односу на године стажа и плаћање доприноса преминулог хриноца породице, како је предвиђено у члану 63. ст. 1. до 3. Конвенције, док је одредбом става 5. истог члана Конвенције дато право државама уговорницама да се као услов може прописати трајање брака уколико удовица нема дјече и неспособна је да се сама издржава.

За оцјену уставности оспорене одредбе члана 95. Закона о пензијском и инвалидском осигурању од значаја су, по оцјени Суда, и одредбе истог закона, којима је прописано: члан 1. да се овим законом уређује обавезно пензијско и